

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ

Тиравська О. І.

ЛЕКЦІЯ № 1

з навчальної дисципліни

**«КЛІНІЧНИЙ РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПРИ
ПОРУШЕННЯХ ДІЯЛЬНОСТІ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ»**

для студентів спеціальності 227 Фізична терапія та ерготерапія

ТЕМА: КЛАСИФІКАЦІЯ СУГЛОБІВ ТА ЇХ РУХ.

План

- остеокінематика
- артрокінематика
- поняття про щільноукладене положення суглоба
- закон “опуклості-вгнутості”
- додаткові рухи, ”суглобова гра” та її застосування в реабілітації

1. Остеокінематика – вчення про рухи кісток у просторі.

Для опису рухів у суглобах в анатомії використовують три основні осі: сагітальну, фронтальну і вертикальну.

Сагітальна вісь спрямована спереду назад, перпендикулярно фронтальній площині.

Рухи: приведення, відведення, бокові нахили.

Фронтальна вісь проводиться зліва направо, чи справа на ліво, перпендикулярно сагітальній площині.

Рухи: згинання, розгинання.

Вертикальна вісь спрямована зверху вниз, перпендикулярна горизонтальній площині.

Рухи: зовнішня і внутрішня ротація, супінація, пронація.

Для опису руху кісток розглядають 2 осі: повздовжню (вздовж кістки) і механічну (ніби перпендикулярна суглобовій поверхні кістки). Вони можуть співпадати і не співпадати.

2. Артродінаміка - вчення про рух суглобових поверхонь.

Існує три основні компоненти (складові) руху суглобових поверхонь: кручення, ковзання, кочення.

Рух в суглобі – комбінація 3 компонентів.

- кручення: рух довкола нерухомої механічної вісі, постійний контакт 2 точок;
- ковзання: ті самі точки на рухомій поверхні приходять в контакт з новими точками на нерухомій;
- кочення: коли нові точки на рухомій поверхні приходять в контакт з новими точками на нерухомій.

Кожен суглоб має одне положення, яке називають щільно укладеним, коли 2 суглобові поверхні максимально допасовані і максимально співпадають (конгруентні), зв'язки скручені і натягнуті.

3. Поняття про щільно укладене положення суглоба.

Кожен суглоб має одне положення, яке називають щільно укладеним, коли 2 суглобові поверхні максимально допасовані і максимально співпадають (конгруентні), зв'язки скручені і натягнуті.

У цьому положенні кінцівка працює так, ніби суглоба нема (жорстка передача сил з сегмента на сегмент, суглоб майже не подається під дією сили

Нещільно укладене положення: приблизно половина амплітуди між щільно укладеним і протилежним рухом у суглобі. В цьому положенні контакт між суглобовими поверхнями мінімальний, зв'язки і капсула не натягнуті.

Суглоб займає це положення при запаленні. Запалений, набряклий суглоб неможна переводити у щільно укладене положення.

З нещільно укладеного положення починається мобілізація.

4. Закон «опуклості-вгнутості».

Напрямок ковзального руху залежить від форми суглобової поверхні і яка поверхня є рухомою.

Закон опуклості-вгнутості: якщо опукла поверхня є нерухомою, а вгнута рухається, то напрям ковзального руху співпадає з напрямком руху кістки, і навпаки, якщо ввігнута – нерухома, а опукла рухається, то напрям ковзального руху буде протилежним до напрямку руху кістки (Freddy Kaltenborn, норвезький фізіотерапевт).

Закон застосовується для обґрунтування напрямку мобілізації суглоба.

5. Додаткові рухи та суглобова гра.

Додаткові рухи – пасивні рухи, що можна виконати у нещільно укладеному положенні. До них відносяться обертання, ковзання, витягання.

Витягання – специфічний додатковий рух проти напрямку дії сили м'язів, що проходять через суглоб.

Існує 3 стадії витягання суглоба:

1. Нейтралізація тиску у суглобі.
2. Роз'єднання суглобових поверхонь, зняття люфту у суглобовій сумці.
3. Справжній розтяг структур м'якої тканини довкола суглоба.

Якщо відсутні додаткові рухи, то рух кісток є неможливим.

Сукупність додаткових рухів називають «суглобовою грою». Використовують – для діагностики і лікування гіпомобільності.

Рекомендована література:

1. Букуп К. Клиническое исследование костей, суставов и мышц / К. Букуп. – Москва : Мед. лит., 2008. – 320 с.
2. Козлов В. И. Анатомия соединений : учеб. пособие / В. И. Козлов. – Москва : Практическая медицина, 2014. – 103 с.
3. Коритко З. Загальна фізіологія : навч. посіб. / Зоряна Коритко, Євген Голубій. – Львів : ПП Сорока, 2002. – 141 с.
4. Коритко З. Медико-біологічні основи фізичного виховання / Зоряна Коритко. – Львів, 2002. – 51 с.
5. Куцериб Т. Анатомія людини з основами морфології : навч. посіб. / Тетяна Куцериб, Мирослава Гриньків, Федір Музика. – Львів: ЛДУФК, 2019. – 86 с.
6. Маркс В. О. Ортопедическая диагностика : руководство-справочник / В. О. Маркс. – Таганрог : Прогресс, 2001. – 512 с.
7. Медико-біологічні основи фізичної терапії, ерготерапії ("Нормальна анатомія " та "Нормальна фізіологія") : навч. посіб. / Мирослава Гриньків, Тетяна Куцериб, Станіслав Крась, Софія Маєвська, Федір Музика. – Львів : ЛДУФК, 2019. – 146 с.
8. Музика Ф. В. Анатомія людини : навч. посіб. / Музика Ф. В., Гриньків М. Я., Куцериб Т. М. – Львів : ЛДУФК, 2014. – 360 с.
9. Мухін В. М. Фізична реабілітація в травматології : монографія / В. М. Мухін. – Львів : ЛДУФК, 2015. – 428 с.
10. Олекса А. П. Ортопедія / А. П. Олекса. – Тернопіль : ТДМУ, 2006. – 528 с.
11. Свістельник І. Фізична реабілітація : анот. бібліогр. покажч. / Ірина Свістельник. – Київ : Кондор, 2012. – 1162 с.
12. Тиравська О. Вихідні показники функціонального стану опорно-рухового апарату осіб після хірургічного лікування кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта / Оксана Тиравська // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за заг. ред. Євгена Приступи. – Львів, 2012. – Вип. 16, т. 3. – С. 236–241.
13. Тиравська О. Програма фізичної реабілітації осіб, оперованих із приводу кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта / Оксана Тиравська, Ростислав Данилков // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за заг. ред. Євгена Приступи. – Львів, 2011. – Вип. 15, т. 3. – С. 293–299.
14. Тиравська О. Реабілітаційне обстеження осіб після хірургічного лікування кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта / Оксана Тиравська // Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2009. – Вип. 13, т. 3. – С. 171–175.

15. Тиравська О. І. Фізична реабілітація осіб, оперованих з приводу кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 "Фізична реабілітація" / Тиравська Оксана Іванівна ; ЛДУФК. – Львів, 2010. – 20 с.

16. Энока Р. М. Основы кинезиологии / Р. С. Энока. – Киев : Олимпийская литература, 2000. – 399 с.

17. O'Sullivan S., Schmitz T. Physical Rehabilitation: Assessment and Treatment. – 4th ed. – Philadelphia: F.A. Davis, 2006.